

זני אגס בחלקות מבחן – סיכום 2014-16

ישראל דורון, גלית רדל - מו"פ צפון

יובל עוגני - חוות מתתיהו

אריק וולך, ג'מיל פרחאת - מו"פ צפון, חוות פיכמן

בחינת זני אגס ישראל

בישראל שני זני אגס עיקריים - ספדונה וקוסטיה. זנים אלו הם זנים קיציים, המתאפיינים בפרי בגודל בינוני קטן, והם מאד עסיסיים, קליפתם חלקה והם ניתנים לאכילה ישירות מהעץ. בעבר נבחנו בארץ זנים נוספים, כולם זנים אירופאיים המתאפיינים בפרי גדול לא חלק, בטעם חמאתי, ובחלקם הגדול אינם ניתנים לאכילה מהעץ. הזנים האירופאיים עם הטעם החמאתי לא נקלטו בעבר ע"י הצרכן הישראלי. בשנים האחרונות חזרנו להביא זנים אירופאיים מכיוון שיבולי זני האגס העיקריים נמוכים, ומטעים רבים על סף הרווחיות. אנו מעריכים כי בעקבות חשיפת השוק הישראלי לזני אגס מיובאים-חמאתיים יהיה אפשר להחדיר זנים חמאתיים לשוק הישראלי.

בחינת הזנים בארץ מבוצעת באחריות מו"פ צפון בחוות המחקר מתתיהו, אבני איתן, חוות מטעים וחוות פיכמן.

חלקות מבחן

המאפיין העיקרי- חלקות סגורות של זני פטנט, מוקפות בגדר הניתנות לשמירה. אחזקת הזנים בחלקות סגורות מאפשרת לקבל זני פטנט ממשביחי האגס בעולם. בחלקות אלו אנו מנסים לקבל פרי כבר בשנה שלישית, כך שלאחר מס' שנות יבול נוכל להציע זנים למגדלים. באגס קבלת היבולים הראשונים קשה מאשר בתפוח, ועל כן תהליך הבחינה יהיה יותר ארוך. הזנים הנבחנים כעת רובם זנים מתוכנית ההשבחה של תחנת מחקר Harrow Ontario בקנדה, ומתאפיינים בעמידות למחלת החרכון. רובם בעלי דרישות צינון גבוהות.

חלקות מבחן תיאור זנים - ע"פ ספרות

כל זני Harrow טופחו בתחנת מחקר Harrow Ontario קנדה.

Harrow sweet- הזן הראשון של תוכנית השבחה זו. הפרי גודל ברטלט. הקליפה צהובה עם מעט אדום בלאש. פרי מתוק, מאד מיצי. הבשלה 3.5 ש' אחרי ברטלט. נכנס מוקדם לפוריות. פוריות טובה. מחייב דילול קפדני.

Harrow Crisp- הכלאה של ברטלט עם US56112-14. צבע קליפה צהוב עם אדום בלאש. קטיפה בעיתוי ברטלט. אחסון עד 4 חודשים, רגיש לצרבון. באחסון ארוך מקבל התפרקות פנימית. קטיפה בלחץ 14-15 ליב'. הפרי מעט גדול מברטלט.

Harrow Bliss - הנתונים מחוות מתתיהו- נקטף בחוות מתתיהו 20.8.15 והשנה 18.7.16. פרי בינוני גודל 65 מ"מ, צבע אדום כהה, כיסוי 50%. יש עדשתיות, מעט חספוס, צורה אגסית. התרכך והצהיב אחרי 6 ימים בחיי מדף, ואז היה עסיסי.

Harrow Gold - ההורים Harrow Delight ו-Harrow Queen. פרי קטן מברטלט. הקליפה צהובה. הטעם מאוזן, בין מתוק לחמוץ. קטיף 10 ימים לפני ברטלט, אחסון בקירור רגיל 4-6 שבועות.

Harrow 623 - הכלאה של Harrow Sweet עם HW605. צבע קליפה צהוב חום. פרי גדול עד גדול מאד, טקסטורה מאד עדינה, קושיות בינונית, הפרי מאד מיצי.

Harrow Delicious - נחשב זן מוקדם, נקטף טרי. הבשלה 10 ימים לפני ברטלט, גודל בינוני. צבע קליפה צהוב ומעט אדום בלאש. דורש דילול חזק. נתונים מקטיף מתתיהו - נקטף במתתיהו 15.8.15 והשנה 15.7.16. אין אחידות בגודל 65-80 מ"מ, צבע אדום כיסוי 50%, רקע ירוק מנוקד. יש עדשתיות. עסיסי. לאחר 7 ימים בחיי מדף התרכך מעט והצהיב.

HW 614 Harovin Sundown - הבשלה 3 שבועות אחרי ברטלט. צבע קליפה צהוב-ירוק חלק, עם מעט צבע בלאש. הציפה קרם לבן עם טקסטורה טובה. וטעם טוב. כושר אחסון 3-4 חודשים, לעיתים הטעם נפגע ולכן האחסון מתקצר ב 3-4 שבועות. כניסה לפוריות מוקדמת ופוריות כללית כמו ברטלט.

Moonglow - אינו טיפוס Harrow.

הכלאה של 436 עם Roi Charles de Wurtemberg . זן פטנט של Van Well . זן ירוק צהוב, סביל לחרכון. טעם טוב, מבשיל שבוע לפני ברטלט. מוכן לקטיף בארה"ב בתחילת ספטמבר. **זורש הכנה למאכל**, לפחות 6-8 שבועות לפני פיתוח טעם מלא. אחסון טוב 8 שבועות.

שיטות וחומרים

זני האגס נטועים בחוות מתתיהו, גובה 650 מ' מעל פני הים, המייצג את תנאי הגידול בהרי הגליל, ובחוות פיכמן גובה 900 מ' מעל פני הים המייצג את תנאי הגידול של צפון הגולן.

מרחקי נטיעה – 4 מ' בין שורות, 1.5 מ' בין עצים - 166 עץ לד'.

שיטת עיצוב- המטע עוצב בצורת ציר חופשי- כאשר המטרה קבלת ציר חזק וענפי פרי. קיים הבדל ברמת הסיעוף בין הזנים. ייתכן וקיים קושי בסיעוף בחוות מתתיהו, גם כתוצאה מחוסר מנות קור לחלק מהזנים. כאשר נתקבלה צמיחה של כ- 70 ס"מ בוצע כיפוף ענפים. בכל הזנים ביצענו ב- 3 שנים ראשונות ריסוס אלזודף 3.5% על הציר, לקבלת סיעוף.

בחינות בקטיף והבשלה

הזנים נקטפים בעת קבלת צבע אופייני לזן וקושיות מתאימה. הערך הרצוי 14 ליב'. לאחר הקטיף, הזנים נבחנים במעבדה בחוות המטעים לקושיות, צבע וגודל, ולאחר מס' ימים בחיי מדף נבדקים גם טעם ומראה. אף כי לחלק מהזנים נדרש טיפול הכנה למאכל, עדיין לא ביצענו בהם טיפול כזה. זנים שטעמם הוגדר כעפיץ הם זנים שלא הגיעו להבשלה, ונצטרך ללמוד להביאם להבשלה. בשלב המחקר הנוכחי לא עסקנו עדיין בפוטנציאל האחסון לטווח ארוך של הזנים הנבחנים.

תוצאות

חוות מתתיהו 2016

עפיצות	% כ.מ.מ.	קושיות (ליברות)	% כיסוי	צבע	קוטר ממוצע	ק"ג לעץ	תאריך קטיף	שנת נטיעה	זן
מעט בקטיף	15.4	11.2	50.0	אדום כהה	65.0	6.6	17/7	2013	H. 623
	13.9	12.0	30	אדום בהיר	75.0	1.5	14/7	2013	H. Gold
מעט	12.2	13.8	50.0	אדום בהיר	75.0	7.2	21/7	2013	H. Crisp
	10.9	13.6	40-50	אדום	75-80	4.5	14/7	2013	H. Delicious
אין	11.7	15.6	50	אדום כהה	60-65	8.1	24/7	2013	H. Blis
עפיץ	13.2	12.9	50	אדום כהה	80-85	7.5	27/7	2013	H. 614
עפיץ	15.0	11.9	30	אדום בהיר	80.0	8.9	24/7	2012	Moonglow
מעט	12.9	13.2	40.0	אדום	80-85	16.5	30/7	2012	Harrow sweet
מעט	12.7	14.7	30.0	אדום	70-75	3.4	30/7	2014	Harrow sweet
עפיץ	14.8	12.5	30.0	אדום בהיר	80-85	2.3	31/7	2012	Anjou

הערות	ניחוח (1-5)	מראה (1-5)	טעם (1-5)	תאריך קטיף	שנת נטיעה	זן
יפה, צורה אגסית, חלק עליון מאורך ומכופף. חספוס, מעט עדשתיות, פציה, מעט גרגירי, עסיסי.	1.0	5.0	4.0	17/7	2013	H. 623
רקע ירקרק מנוקד. חספוס בעוקץ-חלודה. כשרך - חמאתי ועסיסי. חמצמץ, טעים. לאחר קירור הצהיב והתרכך.	1.0	4.0	5.0	14/7	2013	H. Gold
חספוס סביב העוקץ ובכלל. מעט עדשתיות. חיי מדף טובים. פציה טעים ועסיסי. מעט חמצמץ כשמתרכך ומצהיב.	1.0	4	3	21/7	2013	H. Crisp
עדשתיות. רקע ירוק מנוקד. עסיסי. חלק מהפרי התרכך לאחר שבוע חיי מדף	1.0	4.0	3.0	14/7	2013	H. Delicious
עדשתיות. מעט חספוס. צורה אגסית. התרכך והצהיב לאחר 5-7 ימים.	1	4	4	24/7	2013	H. Blis
צבע ירוק. ענק. לאחר קירור וחיי מדף טעים מאוד חמאתי.	1.0	3.0	4.0	27/7	2013	H. 614
ענק, מעוות, מחוספס, מנוקד. מתרכך בקירור, החמה פנימית בחלק מהפרי.				24/7	2012	Moonglow
לאחר חיי מדף הצהיב והתרכך. טעים מאוד, מתוק ועסיסי.	1.0	4.0	5.0	30/7	2012	H. sweet בוגר
מנוקד מחוספס, עדשתיות. טעים רק לאחר שמצהיב ומתרכך.	1	3	3	30/7	2014	H. sweet צעיר
ירוק, מנוקד, מעוות, חספוס סביב הפיטם. לא טעים. לבדוק זיהוי.	1.0	2.0	2.0	31/7	2012	Anjou

חוות פיכמן תוצאות 2016

זן	שנת נטיעה	תאריך קטיף	משקל פרי בגר'	ק"ג לעץ	קוטר	צבע	% כיסוי	קושיות (ליב)	% כ.מ.מ.	עפיצות
H. Gold	2014	25/7	294	0.0	80-85	אדום בהיר	30	10.5	15.7	מעט
H. Crisp	2014	21/7	325	1.2	85	אדום בהיר	40	16.1	13.3	מעט
H. Delicious	2014	14/8	250	0.4	70-75	אדום	40-50	11.0	11.2	
H. Blis	2014	24/7		0.7	65	אדום	35	15.5	14.3	אין
H. 614	2014	27/7		1.8	80-85	אדום	50	13.1	11.8	עפיץ
Moonglow	2012	24/7		3.5	110	אדום	30	10.0	14.8	עפיץ
H. sweet בוגר	2012	21/8		0.5	80-85	אדום	30	13.6	13.0	מעט

זן	שנת נטיעה	תאריך קטיף	עפיצות	טעם (1-5)	מראה (1-5)	ניחוח (1-5)	הערות
H. Gold		25/7	מעט	4.0	3.0	1.0	גדול, מעוות. רקע ירקרק מנוקד. חספוס בעוקץ - חלודה.
H. Gold	2014	25/7		4.0	3.0	1.0	רקע ירקרק מנוקד. חספוס בעוקץ- חלודה. כשרך חמאתי ועסיסי. לאחר קירור הצהיב והתרכך.
H. Crisp	2014	21/7	מעט	2.0	3.0	1.0	חספוס סביב העוקץ ובכלל. מעט עדשתיות. חיי מדף טובים. פציח ועסיסי, לא טעים.
H. Delicious	2014	14/8		3.0	4.0	1.0	אגסי, ירוק צהבהב מנוקד ומחוספס. עסיסי. לאחר שבוע חיי מדף התרכך. טעים.
H. Blis	2014	24/7	אין	4	4	1	ירוק צהבהב מנוקד. נגיעות קשה בפסילה.
H. 614	2014	27/7	עפיץ	4.0	3.0	1.0	עגול ירוק. ענק. לאחר קירור וחיי מדף - טעים מאוד, חמאתי.
Moonglow	2012	24/7	עפיץ				ענק, מעוות, מחוספס, מנוקד. מתרכך. החמה פנימית בחלק מהפרי.
H. sweet בוגר	2012	21/8	מעט	3.0	3.0	1.0	ירוק צהבהב מנוקד. נגיעות קשה בפסילה.

סיכום שנת 2016

חוות מתתיהו

יבול- בהרבה מהזנים נפח העץ אינו מלא, ולכן היבולים נמוכים. ברוב הזנים יבול של כ- 10-5 ק"ג לעץ, יבול של כ- 600 עד 1,200 ק"ג לדי. בון H. Sweet, בעץ עם נפח מעט יותר גדול נתקבל יבול של כ- 16 ק"ג לעץ - 2.6 ט"ד'.
גודל פרי- במרבית הזנים הפרי גדול, ממוצע של 70 מ"מ. בון H. Bliss הפרי לא מספיק גדול, כ- 65-60 מ"מ.
קושיות- הפרי נקטף בקושיות של כ- 11-12 ליב- זו רמת הבשלה מעט מתקדמת. בחלק מהזנים הקושיות הייתה גבוהה, ברמה של 15.6 ליב.
אחוז כ.מ.מ.- ברוב הזנים הסוכר היה בדי"כ גבוה, כ 13%.
צבע וכיסוי צבע- בכל הזנים נתקבלה לחי אדומה ברמה של 30-50% מפני הפרי.

עפיצות - הזנים אנג'ו ומונגלו היו עפיצים ולא הגיעו לטעם הראוי. 614 היה עפיץ בקטיף אך לאחר קירורו חיי מדף הגיע לטעם טוב מאוד. בהארו-קריספ, 623, והארו סויט הייתה עפיצות מעטה, והזן הארו בליס היה לא עפיץ. העפיצות מצביעה על כך שנדרש טיפול הכנה למאכל לזנים אלו, והם לא מגיעים להבשלה על העץ - זו תכונה של רבים מזני האגס האירופי. בשנה הבאה נדרש ללמוד מהו הטיפול המתאים לכל זן כדי להביאו למאכל ללא עפיצות.

טעם - הזנים המצטיינים בטעם היו: לאחר קירור- 614 והארו-סויט בוגר. ללא קירור - הארו גולד.

מראה - הזן היפה ביותר- 623. הזנים הארו גולד, הארו קריספ, הארו דלישס, הארו בליס והארו סויט בוגר קיבלו ציון מראה 4. זו רמת מראה טובה בזנים אירופאיים, שרבים מהם אינם חלקים.

סיכום כללי 2016 - בשקלול כלל המדדים, הזן הארו סויט הוא הטוב ביותר בשנה זו, בגלל טעם יבול ומראה סביר. אחריו 614. H. בגלל יבול בינוני וטעם טוב אחרי קירור, והארו גולד בגלל מראה וטעם – אך היבול נמוך מאד. הבעיה העיקרית בהמשך תהיה לימוד הבאת הזנים להבשלה.

סיכום 2016 - פיכמן

רוב הזנים בחוות פיכמן ניטעו ב 2014, שנתיים לאחר הזנים בחוות מתתיהו. על כן העצים קטנים מאשר בחוות מתתיהו. תוצאות השנה בפיכמן נחותות בהרבה מהתוצאות בחוות מתתיהו, וזה נובע מהגיל הצעיר של החלקה. היבולים היו נמוכים מאד, כ- 100 עד 400 ק"ג לד'. גודל הפרי היה גדול מאד. הצבע דומה לזה שנתקבל בחוות מתתיהו. גם רמת העפיצות זהה לזו שנמצאה במתתיהו. הטעם היה נחות ממתתיהו, וגם המראה פחות יפה. תוצאות השנה בפיכמן נחותות מהתוצאות במתתיהו, ונמתין לשנים הבאות לראות אם התוצאה בפיכמן מייצגת את אזור צפון הגולן.

מתתיהו - תוצאות רב שנתיות 2014-16

טבלה מס' 1- יבול וק"ג לעץ וגודל פרי 2015-16

זן	שנת נטיעה	ק"ג לעץ 2015	קוט"ר במ"מ 2015	ק"ג לעץ 2016	קוט"ר במ"מ 2016	ק"ג לעץ 2015-16	קוט"ר 2015-16
H. 623	2013	1.1	80	6.6	65	3.9	73
H. Gold	2013	0.8	77	1.5	75	1.2	76
H. Crisp	2013	6.5	75	7.2	75	6.9	75
H. Delicious	2013	2.8	77	4.5	77	3.7	79
H. 614	2013	8.4	83	8.1	83	8.2	87
H. Blis	2013	6.9	63	7.5	63	7.2	64
Moonglow	2012	3.5	83	8.9	80	6.2	81
H. sweet בוגר	2012	15.9	83	16.5	83	16.2	82
H. sweet צעיר	2014	1.3	67	3.4	73	2.4	70
Anjou	2012	1.4	83	2.3	83	1.9	83

טבלה מס' 2- מדדי קטיף- קושיות ו % כ.מ.מ רב שנתי 2015-16

זן	קושיות (ליב) 2015	% כ.מ.מ 2015	קושיות (ליב) 2016	% כ.מ.מ 2016	קושיות (ליב) - 2014-16	כ.מ.מ % 2014-16
H. 623	12.3	13.8	11.2	15.4	11.8	14.6
H. Gold	12	13.9	12.0	13.9	12.0	13.9
H. Crisp	13.5	12.1	13.8	12.2	13.6	12.1
H. Delicious	12.5	9.4	13.6	10.9	13.0	10.0
H. 614	11.3	10.7	12.9	13.2	12.2	12.2
H. Blis	13.9	11.7	15.6	11.7	14.7	12.0
Moonglow	10.2	14.7	11.9	15	10.8	15.9
H. sweet בוגר	11.9	14.3	13.2	12.9	12.4	13.6
H. sweet צעיר	16.6	12.5	14.7	12.7	15.7	12.6
Anjou	11.1	11.9	14.8	14.8	13.0	13.4

טבלה מס' 3- צבע רב שנתי 2015-16

זן	שנת נטיעה	צבע 2015	% כיסוי 2015	צבע 2016	% כיסוי 2016	צבע ממוצע 2015-16	% כיסוי 2015-16
H. 623	2013	אדום כהה	40	אדום כהה	50	אדום כהה	45
H. Gold	2013	אדום	30	אדום בהיר	30	אדום בהיר	30
H. Crisp	2013	אדום	50	אדום בהיר	50	אדום בהיר	50
H. Delicious	2013	אדום	45	אדום	45	אדום	45
H. 614	2013	אדום כהה	50	אדום כהה	50	אדום בהיר	50
H. Blis	2013	אדום כהה	50	אדום כהה	50	אדום כהה	05
Moonglow	2012	אדום	30	אדום בהיר	30	אדום בהיר	03
H. sweet בוגר	2012	אדום	30	אדום	40	אדום	53
H. sweet צעיר	2014	אדום כהה	40	אדום כהה	30	אדום כהה	35
Anjou	2012	אדום בהיר	20	אדום בהיר	30	אדום בהיר	25

טבלה מס' 4. טעם, מראה וניחוח רב-שנתי 2015-16

ניחוח 2015-16	מראה 2015-16	טעם 2015-16	ניחוח 2016	מראה 2016	טעם 2016	ניחוח 2015	מראה 2015	טעם 2015	שנת נטיעה	זן
1.0	4.5	4.0	1.0	5.0	4.0	1.0	4.0	4.0	2013	H. 623
1.0	4.0	4.0	1.0	4.0	5.0	1.0	4	3	2013	H. Gold
1.0	4.0	3.0	1.0	4	3	1.0	4	3.0	2013	H. Crisp
1.0	4.0	3.0	1.0	4.0	3.0	1.0	4.0	3.0	2013	H. Delicious
1.0	3.0	3.5	1.0	3.0	4.0	1.0	3.0	3.0	2013	H. 614
1.0	4.0	3.7	1.0	4.0	4.0	1	4	4	2013	H. Blis
1.0	3.0	2.0	1.0	3.0	2.0	1.0	3.0	2.0	2012	Moonglow
1.0	4.0	5.0	1.0	4.0	5.0	1.0	4.0	5.0	2012	H. sweet בוגר
1.0	3.0	2.5	1.0	3.0	3.0	1.0	3.0	2.0	2014	H. sweet צעיר
1.0	2.0	2.0	1.0	2.0	2.0	1.0	2.0	2.0	2012	Anjou

טבלה מס' 5- עפיצות רב שנתי 2015-16 - ההתייחסות ליום הקטיפה

זן	2015	2016	סיכום 2015-16
H. Gold		מעט בקטיפה	מעט ?
H. Crisp	מעט	מעט	מעט
H. 623			
H. Delicious			
H. 614		עפיץ	עפיץ
H. Blis	אין	אין	אין
Moonglow	מעט	עפיץ	עפיץ ?
H. sweet (בוגר)	מעט	מעט	מעט
H. sweet (צעיר)	מעט	מעט	מעט
Anjou		עפיץ	עפיץ

טבלה מס' 6- הערות רב שנתי 2015-16

זן	הערות 2015	הערות 2016
H. 623	צורה אגסית (מזכיר אבטה פטאל) חלק עליון מאורך ומכופף. חספוס, מעט עדשתיות. פציח, מעט גרגירי, עסיסי.	יפה, צורה אגסית, חלק עליון מאורך ומכופף. חספוס, מעט עדשתיות. פציח, מעט גרגירי, עסיסי.
H. Gold	רקע ירקרק מנוקד. חספוס בעוקץ- חלודה. כשרך חמאתי ועסיסי. לאחר קירור הצהיב והתרכך חמצמץ טעים ועסיסי	רקע ירקרק מנוקד. חספוס בעוקץ- חלודה. כשרך חמאתי ועסיסי. לאחר קירור הצהיב והתרכך חמצמץ טעים ועסיסי
H. Crisp	חספוס סביב העוקץ ובכלל. מעט עדשתיות. חיי מדף טובים. פציח ועסיסי, מעט חמצמץ.	חספוס סביב העוקץ ובכלל. מעט עדשתיות. חיי מדף טובים. טעים, פציח ועסיסי, מעט חמצמץ כשמתרכך ומצהיב.
H. Delicious	עדשתיות, רקע ירוק מנוקד. עסיסי. לאחר שבוע חיי מדף חלק התרכך	עדשתיות, רקע ירוק מנוקד. עסיסי. לאחר שבוע חיי מדף חלק התרכך.
H. 614	צבע ירוק. ענק. לאחר חיי מדף – טעים, חמאתי. עדיין חמצמץ.	צבע ירוק. ענק. לאחר קירור וחיי מדף טעים מאוד חמאתי.
H. Bliss	עדשתיות, מעט חספוס. צורה אגסית, התרכך והצהיב לאחר 5-7 ימים.	עדשתיות, מעט חספוס. צורה אגסית, התרכך והצהיב לאחר 5-7 ימים.
Moonglow	חספוס, עדשתיות, מנוקד. עסיסי, החמה פנימית בחלק מהפרי	ענק, מעוות, מחוספס, מנוקד. מתרכך בקירור, החמה פנימית בחלק מהפרי.
H. sweet בוגר	לאחר חיי מדף הצהוב התרכך. טעים מאוד מתוק ועסיסי	לאחר חיי מדף הצהיב והתרכך. טעים מאוד, מתוק ועסיסי.
H. sweet צעיר	מנוקד, מחוספס, עדשתיות,	מנוקד מחוספס, עדשתיות. טעים. לאחר שמצהיב – מתרכך.
Anjou	ירוק, מנוקד, מעוות, חספוס סביב הפיטם.	ירוק, מנוקד, מעוות, חספוס סביב הפיטם. לא טעים.

חוות מתתיהו סיכום תוצאות 2014-2016

התוצאות באגס נחותות בשנות היבול הראשונות, אנו רואים זאת הן בחוות מתתיהו והן בחוות פיכמן. עם זאת, ניתן לראות מגמות בניתוח האיכות של הזנים השונים.

יבול – בניתוח תוצאות היבול ניתן לזהות כי יבול בינוני קיים בזן H. sweet - 16 ק"ג לעץ, יבול של 2.7 ט"ד'. שאר הזנים הם בין 2-8 ק"ג לעץ - יבול נמוך.

גודל פרי - גודל הפרי בכל הזנים טוב מאד, הזן היחיד עם מגמה של פרי מעט יותר קטן הוא הזן H. Bliss, בגודל ממוצע 64 מ"מ.

קושיות בקטיף - בסיכום דו-שנתי רוב הזנים נקטפו בקושיות 12 ליברות. חלק מהזנים נקטפו בקושיות 10 ליב' שהיא נמוכה וחלקם נקטפו גם בקושיות ממוצעת של 16 ליב', וייתכן שניתן היה להמתין איתם בקטיף.

צבע וכיסוי לחי - כל הזנים מקבלים לחי אדומה.

הזנים הטובים עם 50% כיסוי צבע : H.623, H. Crisp, H. Delicious, H.614, H. Bliss

הזנים הפחות צבעוניים עם 30% כיסוי צבע : H. Sweet H. Gold, Moonglow צעיר

טעם - הזנים הטעימים הזנים שקיבלו ציון 4 ו 5 והם : H.623, H. Gold, H. Sweet. הזנים האחרים פחות טעימים.

614 מאוד טעים אחרי כמה שבועות - לא בא לידי ביטוי בהערכות טעם שנעשות לאחר קטיף.

מראה - הזן היפה ביותר **H. Crips** קיבל ציון 5, הזן היפה אחריו בציון 4.5 H. 623. הזנים בציון 4 הם : H. Gold

H. Delicious H. Bliss H. Sweet. **האנג'ו ממש לא יפה.**

עפיצות - זנים ללא עפיצות - H. Bliss. מעט עפיצות - H. Crisp H. Sweet H.614. זנים עפיצים - Moonglow, אנג'ו

סיכום כללי

הזנים המצטיינים צריכים להיות טעימים ויפים, ויבול של לפחות 4 ט"ד' ופרי בגודל 70.

מבין הזנים הנבחנים אף זן לא הגיע ליבול המבוקש, אך לפי התפתחות העצים אני מעריך שהזנים יגיעו ליבול זה.

הזן הפורה ביותר **H. Sweet** בוגר הוא גם זן טעים וגם המראה שלו יפה ועפיצות נמוכה, לכן נראה כזן מבטיח להמשך.

הזנים **H. 614 H. Gold** ו- **H. 623** טעימים ויפים - נראה כי גם זנים אלו יכולים להיות בקבוצת הזנים המבטיחים.

הזן **H. Gold** כרגע עם יבול נמוך וזה בעייתי.

הבעיה העיקרית אשר אנחנו נמצאים בפניה בשלב זה היא הבאת הזנים ליבול יותר גבוה ויציב, ולהבטיח את הגעתם לטעם

טוב. כדי להגיע לטעם טוב נדרש גם ללמוד בכל אחד מהזנים את תנאי ההכנה למאכל, למניעת עפיצות.

אחסון – לא עסקנו עד היום באחסון. הזנים צריכים להתאחסן היטב לפחות ל- 3 חודשים כדי שיהיו ראויים לבחינה

בחלקות מודל.

הזנים המצטיינים עד היום : **H. Sweet** בוגר, **H. 614 H. 623**.